



TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS
Institutet för hälsa och välfärd
National Institute for Health and Welfare

Sosiaalinen luototus 2013 - Kuntakyselyn osaraportti

Social kreditgivning 2013 – Delrapport om kommunenkäten

Ari Virtanen
+358 29 524 7378
etunimi.sukunimi@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
PL 30 (Mannerheimintie 166, Helsinki)
00271 Helsinki
Puhelin: + 358 29 524 6000
www.thl.fi

Sosiaalinen luototus 2013 – Kuntakyselyn osaraportti

27.6.2014

Sosiaalista luototusta koskevan lain mukaan kunta voi myöntää sosiaalisen luoton henkilölle, jolla ei ole pienituloisuutensa ja vähävaraisuutensa vuoksi mahdollisuutta saada kohtuuehtoista luottoa muulla tavoin, mutta jolla kuitenkin on kyky suoriutua luoton takaisinmaksusta.

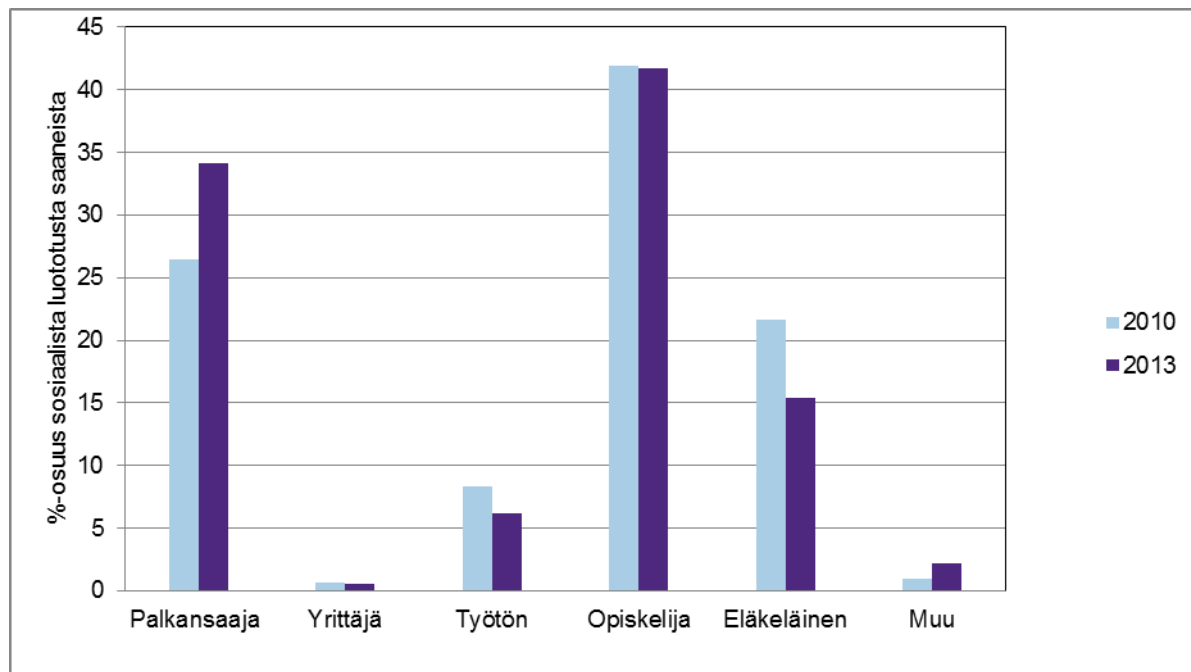
Kyselyyn vuonna 2013 vastanneista 280 kunnista sosiaalinen luototus oli käytössä 29 kunnassa ja sen käyttö oli mahdollista tai suunnitteilla 17 kunnassa. Vuonna 2010 sosiaalinen luototus oli käytössä 23 kunnassa ja 19 kunnassa vuonna 2007.

Yhteensä sosiaalisia luottoja myönnettiin vuonna 2013 kaikkiaan 1 053 henkilölle (780 henkilölle vuonna 2010 ja 594 henkilölle vuonna 2007).

Vuonna 2013 myönnettyjen luottojen suuruus oli keskimäärin noin 3 500 euroa, kun vuonna 2010 keskimääräinen luottomäärä oli 4 000 euroa (vuoden 2013 rahassa 4 300 euroa).

Sosiaalista luottoa saaneista noin 40 prosenttia oli opiskelijoita, kolmannes palkansaajia ja neljännes eläkeläisiä. Luoton myöntämiseen syynä olivat useimmin kulutus- ja ulosottovelat sekä talouden hallintaan saattaminen.

Kuvio 1. Sosiaalisen luototuksen asiakkaiden sosioekonominen asema vuosina 2010–2013



Tiedonkeruu ja vastauskato

Sosiaalisesta luototuksesta ei kerätä vuosittaista tilastotietoa. Tilastokeskuksen kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilastossa kerätään runsaasti tietoa sosiaalipalveluista. Sen ja muiden vuosittaisten tiedonkeruiden lisäksi tarvitaan tietoa mm uudenlaisia palveluita sekä sellaisia asioita, joita ei ole mielekästä liittää vuosittaiseen tilastotiedonkeruuseen. Tämän vuoksi THL kerää kolmen vuoden välein toimintatilastoa täydentävää tietoa kuntien toiminnasta eräiden sosiaalipalvelujen osalta. Tietoa kerätään vammaisten palveluista, lasten päivähoidosta, sosiaalisesta luototuksesta ja kuntouttavasta työtoiminnasta.

Sosiaalisen luototuksen tarkoituksena on ehkäistä taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistää ihmisen itsenäistä suoriutumista. Kunta voi myöntää sosiaalisen luoton henkilölle, jolla ei ole pienituloisuutensa ja vähävaraisuutensa vuoksi mahdollisuutta saada kohtuuehtoista luottoa. Kunta voi järjestää sosiaalista luototusta päättämässään laajuudessa ja kyseessä on kunnalle vapaaehtoinen tehtävä. Laki sosiaalisesta luototuksesta on ollut voimassa vuodesta 2003.

Kysely toteutettiin sähköisenä kyselynä kaikkiin kuntiin. Sosiaalinen luototus -osioon vastasi 280 kuntaa, joiden alueella asui 96,4 prosenttia maan väestöstä. Kokonaan vastaamatta jätti 40 kuntaa. Kaikkiaan sosiaalinen luototus oli käytössä 29 kunnassa, joissa asui 44 prosenttia koko maan väestöstä.

Sosiaalisen luoton saajat ja syyt luoton myöntämiseen

Yhteensä sosiaalisia luottoja myönnettiin vuonna 2013 kaikkiaan 1053 henkilölle (780 henkilölle vuonna 2010 ja 594 henkilölle vuonna 2007). Sosiaalisen luototuksen saaneista henkilöistä 80 prosenttia sai päätöksen käymättä läpi talous- ja velkaneuvontaprosessia. Eri kunnat painottivat tätä prosessia eri tavoin: toisissa luottojen velkajärjestelyjä kartoitetaan talous- ja velkaneuvonnassa, vaikka neuvojilla ei ole päätöksenteko-oikeutta sosiaalisen luototuksen osalta, toisissa korostettiin neuvonta-asiantuntemuksen olemassaoloa sosiaalisen luototuksen yksikössä. Hylättyjä luottohakemuksia kyselyssä raportoitiin 349 kappaletta (334 kappaletta vuonna 2010) ja takaisin perittyjä luottoja oli vuoden aikana 165 kappaletta.

Sosiaalisia luottoja vastanneiden kuntien taseissa 31.12.2013 oli 8,640 miljoonaa euroa, kun vuonna 2010 taseissa oli 8,024 miljoonaa euroa (8,661 vuoden 2013 hinnoin). Näistä vuonna 2013 myönnettyjä luottoja oli 3,654 miljoonaa euroa, kun vastaava määrä vuonna 2010 oli 3,118 miljoonaa euroa (3,365 miljoonaa euroa vuoden 2013 hinnoin). Luottotappioita kunnille aiheutui vuoden aikana noin prosentin verran myönnettyistä luotoista.

Sosiaalista luottoa saaneista miehistä 60 prosenttia oli yksinasuvia kun naisista yksinasuvia oli 45 prosenttia. Naisista yksinhuoltajia 20 prosenttia. Varsinkin naisten osalta tulosta voi vääristää Helsingin sosiaalisen luototuksen opiskelija-asiakkaiden sukupuolijakaumaa koskevien tietojen puute. (Liitetaulukko 3.)

Sosiaalista luottoa saaneista oli vuoden 2013 vastausten mukaan noin 40 prosenttia opiskelijoita, kolmannes palkansaaajia ja neljännes eläkeläisiä. Vuoteen 2010 verrattuna palkansaaajien määrä on lisääntynyt ja eläkeläisten vähentynyt yli viisi prosenttiyksikköä. (Liitetaulukko 4.)

Kuntia pyydettiin valitsemaan kolme yleisintä syytä sosiaalisen luoton myöntämiseen ja tulosten mukaan selvästi useimmin mainitut olivat kulutus- ja ulosottovelat ja talouden hallintaan saattaminen. Vuodesta 2007 ei jakaumassa ole tapahtunut muutosta. Kuitenkin Helsingissä sosiaalista luototusta saavien opiskelijoiden suuri määrä vaikuttaa todennäköisesti siihen, että niiden luototuksen saajien suhteellinen osuus, joilla ei ole esimerkiksi luottohäiriömerkintöjensä vuoksi mahdollisuutta saada opintojensa rahoittamiseksi valtion takaamaa opintolainaa, on suurempi, kuin miltä näyttää tämän tilaston valossa. (Liitetaulukko 5.)

Sosiaalisen luoton rajat ja takaisinmaksu

Useissa kunnissa luotolle oli kiinteä enimmäismäärä, joka oli henkilöä kohti 2 000–15 000 euroa (vastausten mediaani oli 5 000 euroa). Kotitaloutta kohti enimmäismäärä oli 3 000–15 000 euroa.

Kiinteä takaisinmaksuaika (5 vuotta) oli kahdessa kunnassa. Muissa takaisinmaksuaika vaihteli kolmesta kuukaudesta viiteen vuoteen, ollen maksimissaan 5 vuotta.

Käsitteet ja määritelmät

Sosiaalinen luototus

Kunta voi myöntää sosiaalisen luoton henkilölle, jolla ei ole pienituloisuutensa ja vähävaraisuutensa vuoksi mahdollisuutta saada kohtuuehtoista luottoa muulla tavoin, mutta jolla kuitenkin on kyky suoriutua luoton takaisinmaksusta.

Sosiaalisen luototuksen tarkoituksena on ehkäistä taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistää ihmisen itsenäistä suoriutumista. Kunta voi järjestää sosiaalista luototusta päättämässään laajuudessa. Laki sosiaalisesta luototuksesta 1133/2002.

Sosiaalista luottoa voidaan myöntää esimerkiksi

- talouden hallintaan saattamiseen
- velkakierteen katkaisemiseen
- kodin hankintoihin
- kuntoutumiseen
- työllistymisen edistämiseen
- asumisen turvaamiseen tai
- sosiaalisen kriisin ylittämiseen.

Sosiaalisesta luotosta voidaan periä kohtuullinen vuotuinen korko.

Kunta on velvoitettu tarvittaessa järjestämään taloudellista neuvontaa ja ohjausta sosiaalisen luoton hakijalle ja saajalle. Talous- ja velkaneuvonta ei kuitenkaan kuulu sosiaalihuoltoon.

Ennen sosiaalisen luoton myöntämistä tulee selvittää hakijan oikeus saada toimeentulotuesta annetun lain ([1412/1997](#)) mukaista toimeentulotukea. Henkilön oikeutta saada toimeentulotukea ei voi rajata tai tuen määrää alentaa sen vuoksi, että hänellä olisi mahdollisuus saada

Toimeentulotukea koskevaan pykälään viitaten apulaisoikeusasiamies antoi päätöksen 31.12.2013, jonka mukaan eräiden kuntien opiskelijoita koskevassa sosiaalisen luototuksen käytännössä on parantamisen varaa siltä osin, että opiskelijoita tulisi informoida riittävästi siitä, että sosiaalinen luotto ei ole toimeentulotukeen nähden ensisijainen, ja näin opiskelijoille myönnetty ns. opintososiaalista luottoa (joka kuuluu sosiaalisesta luototuksesta annetun lain soveltamisalaan.) ei voi ottaa huomioon tulona toimeentulotukea myönnettäessä samalla tavalla kuin opintotukilain mukaista opintolainaa.

Taulukoissa käytetyt symbolit

(-) Ei tapauksia

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Sosiaalisen luototuksen yleisyys kunnissa vuonna 2013 ja 2010

| | Kuntia | |
|--------------------------------------|--------|------|
| | 2013 | 2010 |
| Käytössä | 29* | 23 |
| Ei käytössä | 223 | 208 |
| Ei, tulossa/suunnitteilla | 12 | 8 |
| Ei tarvetta | 11 | 6 |
| Kysymykseen vastanneet kunnat | 29 | |
| Kyselyyn vastanneita kuntia yhteensä | 280 | 245 |
| Kyselyyn vastaamattomia kuntia | 40 | 97 |

*= Lisäksi viidessä kunnassa sosiaalinen luototus oli mahdollista, mutta ei käytössä 2013

Liitetaulukko 2. Myönnetyt sosiaaliset luotot saajan iän ja sukupuolen mukaan vuosina 2013 ja 2010

| | 2013* | | | 2010** | | |
|--------------------------------------|--------|--------|----------|--------|--------|----------|
| | Miehet | Naiset | Yhteensä | Miehet | Naiset | Yhteensä |
| 18–24 -vuotiaat | 52 | 52 | 104 | 193 | 209 | 402 |
| 25–34 -vuotiaat | 74 | 109 | 183 | | | |
| 35–44 -vuotiaat | 65 | 69 | 134 | 50 | 55 | 105 |
| 45–54 -vuotiaat | 49 | 63 | 112 | 44 | 79 | 123 |
| 55 -vuotiaat tai vanhemmat | 64 | 85 | 149 | 64 | 71 | 135 |
| Helsingin opiskelijat 2013 | | | 371 | | | |
| Yhteensä | 304 | 378 | 1 053 | 366 | 414 | 765 |
| | 2013 | | 2013 | 2010 | | |
| Kysymykseen vastanneet kunnat | 28 | | 29 | | | |
| Kyselyyn vastanneita kuntia yhteensä | 280 | | | 245 | | |
| Kyselyyn vastaamattomia kuntia | 40 | | | 97 | | |

*= Vuoden 2013 osalta puuttuvat opiskelijoiden ikä- ja sukupuolta koskevat tiedot Helsingistä

** = Vuonna 2010 käytettiin luokkajakoa 18–34 -vuotiaat

Liitetaulukko 3. Myönnetyt sosiaaliset luotot saajan kotitaloustyyppin ja sukupuolen mukaan vuonna 2013 ja 2010

| | 2013* | | | 2010 | | |
|--------------------------------------|--------|--------|----------|--------|--------|----------|
| | Miehet | Naiset | Yhteensä | Miehet | Naiset | Yhteensä |
| Yksinasuva | 164 | 153 | 317 | 242 | 233 | 475 |
| Avio/avopari, ei alaikäisiä lapsia | 44 | 47 | 91 | 40 | 31 | 71 |
| Avio/avopari, alaikäisiä lapsia | 37 | 50 | 87 | 39 | 28 | 67 |
| Yksinhuoltaja | 11 | 68 | 79 | 11 | 116 | 127 |
| Muu | 20 | 15 | 35 | 5 | 2 | 7 |
| | 276 | 333 | 609 | 337 | 410 | 747 |
| | 2013 | | | 2010 | | |
| Kysymykseen vastanneet kunnat | 28 | | | | | |
| Kyselyyn vastanneita kuntia yhteensä | 280 | | | 245 | | |
| Kyselyyn vastaamattomia kuntia | 40 | | | 97 | | |

*= Vuoden 2013 osalta puuttuvat opiskelijoiden sukupuolittain eritellyt tiedot Helsingistä

Liitetaulukko 4. Myönnetyt sosiaaliset luotot saajan sosioekonomisen elämäntilanteen ja sukupuolen mukaan vuonna 2013 ja 2010

| | 2013* | | 2013 | 2010 | |
|--------------------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| | Miehet | Naiset | | Miehet | Naiset |
| Palkansaaja | 154 | 179 | 333 | 66 | 105 |
| Yrittäjä | 2 | 3 | 5 | 1 | 3 |
| Työtön | 31 | 29 | 60 | 22 | 32 |
| Opiskelija | 15 | 21 | 407 | 134 | 137 |
| Eläkeläinen | 68 | 82 | 150 | 64 | 76 |
| Muu | 2 | 19 | 21 | 3 | 3 |
| Yhteensä | 272 | 333 | 976 | 290 | 356 |
| | 2013 | | 2013 | 2010 | |
| Kysymykseen vastanneet kunnat | 27 | | 28 | | |
| Kyselyyn vastanneita kuntia yhteensä | 280 | | | 245 | |
| Kyselyyn vastaamattomia kuntia | 40 | | | 97 | |

*= Vuoden 2013 osalta puuttuvat opiskelijoiden sukupuolittain eritellyt tiedot Helsingistä

** = Mukaan laskettu Helsingin opiskelijatiedot vuodelta 2013

Liitetaulukko 5. Myönnettyjen sosiaalisten luottojen kolme yleisintä syyt / myöntämisperustetta vuosina 2013 ja 2010

| | 2013 | 2010 |
|---|------|------|
| (vaihtoehdon maininneiden kuntien lukumäärät) | | |
| Opintolainan sijasta, kun hakija ei voi saada | | |
| valtiontakausta ja opintolainaa | 3 | 4 |
| Velkajärjestelyn osana* | | - |
| Henkilön/kotitalouden talouden hallintaan saattaminen | 18 | 14 |
| Kulutusluottovelat | 21 | 15 |
| Ulosottovelat | 19 | 13 |
| Asumisen turvaaminen/Häädön estäminen | 9 | 5 |
| Kodin hankinnat | 2 | 3 |

| | | |
|--------------------------------------|------|------|
| Kuntoutumisen edistäminen | - | - |
| Työllistymisen edistäminen | 4 | 3 |
| Sosiaalisen kriisin ylittäminen | - | 2 |
| Muu, mikä | 4 | - |
| | 2013 | 2010 |
| Kysymykseen vastanneet kunnat | 29 | |
| Kyselyyn vastanneita kuntia yhteensä | 280 | 245 |
| Kyselyyn vastaamattomia kuntia | 40 | 97 |

*= poistettu, koska velkajärjestely ei voi olla suoranaisesti syynä sosiaaliseen luototukseen

Kuntakysely vuoden 2013 tiedoista – Osa II: Sosiaalinen luototus

Kuntakysely vuoden 2013 tiedoista

Sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Kuntaliitto ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ovat yhdessä valmistelleet joka kolmas vuosi kuntiin tehtävän tilastokyselyn. Se täydentää Tilastokeskuksen kuntien talous- ja toimintatilaston toimintaosiota, ja sen aiheina ovat ikääntyneiden ja vammaisten palvelut, sosiaalinen luototus, lasten päivähoito ja kuntouttava työtoiminta. Selvitys on aikaisemmin tehty vuosina 2007 ja 2010.

Ikääntyneiden palveluita koskevia tietoja ei kerätä vuosittain 2013, koska vanhuspalvelulain seurantakysely toteutettiin keväällä 2013.

Kyselyssä on neljä aihealuetta. Tämä kysely koskee aihealuetta 2 eli sosiaalisen luototuksen järjestämistä kunnassanne vuonna 2013. Muut kuntakyselyn aihealueet ovat

- Vammaisten palvelut
- Lasten päivähoito
- Kuntouttava työtoiminta.

Kysely koskee vuotta 2013 ja siksi käytetään sen vuoden kuntajakoa. Kuntakyselyn tiedot tulee antaa edelleen kunnittain, vaikka koko sosiaali- ja terveystoimi olisi annettu toisen kunnan tai kuntayhtymän hoidettavaksi.

Voit vapaasti selata kyselyn sisältöä, tarvittaessa keskeyttää lomakkeen tallennuksen ja jatkaa sitä myöhemmin. Jos tunnet, että et ole oikea henkilö vastaamaan tähän kyselyyn, lähetä kyselyn linkki sähköpostitse aihealueen asiantuntijalle kunnassanne.

Kyselyyn tulee vastata **viimeistään 7.2.2014**.

Tätä osiota koskeviin kysymyksiin vastaa Ari Virtanen, ari.virtanen@thl.fi, puhelin 029 524 7378.

Tietojenkeruu perustuu lakiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta (668/2008) 2 § ja tilastolakiin (280/2004).

Päivi Hämäläinen
osastojohtaja

Nina Knape
yksikönpäällikkö

1. Kunta: _____

2. Vastaajan nimi: _____

3. Tehtävänimike: _____

4. Organisaatio: _____

5. Vastaajan sähköpostiosoite: _____

6. Vastaajan puhelinnumero: _____

7. Oliko kunnassanne käytössä sosiaalinen luototus vuonna 2013?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- ☐ Ei, tulossa/suunnitteilla
- ☐ Ei tarvetta

8. Mikä oli sosiaalisten luottojen kokonaissumma (pääoma) kunnassanne 31.12.2013 (kunnan taseen mukaan) ja paljonko siitä oli vuonna 2013 myönnettyjä luottoja?

Euroa

Kokonaissumma _____

siitä vuonna
2013 _____
myönnettyjä

9. Kuinka monelle henkilölle myönnettiin sosiaalista luottoa vuonna 2013? (Jos on myönnetty kotitaloudessa useammalle henkilölle, lasketaan heidät erikseen.)

Miehet

Naiset

| | | |
|----------------------|-------|-------|
| 18–24- vuotiaille | _____ | _____ |
| 25–34- vuotiaille | _____ | _____ |
| 35–44- | _____ | _____ |

| | | |
|---------------------------|--|--|
| vuotiaille | | |
| 45–54- vuotiaille | | |
| 55 vuotta täyttäneille | | |
| Yhteensä | | |

10. Mikä oli näiden henkilöiden pääasiallinen kotitaloustyyppi (lukumäärinä miehet ja naiset erikseen)?

| | Miehet | Naiset |
|--|--------|--------|
| Yksinasuva | | |
| Avio/avopari, ei alaikäisiä lapsia | | |
| Avio/avopari, alaikäisiä lapsia | | |
| Yksinhuoltaja | | |
| Muu | | |
| Yhteensä | | |

11. Mikä oli näiden henkilöiden pääasiallinen elämäntilanne (lukumäärinä miehet ja naiset erikseen)?

| | Miehet | Naiset |
|-------------|--------|--------|
| Palkansaaja | | |
| Yrittäjä | | |
| Työtön | | |
| Opiskelija | | |
| Eläkeläinen | | |
| Muu | | |

Yhteensä

12. Moniko sosiaalisen luototuksen päätöksen saaneista henkilöistä

Määritelmä: Sosiaalista luototusta koskevan lain (1133/2002) perustelumuistion (HE 142/2002) mukaan sosiaalityön sekä talous- ja velkaneuvojien välistä yhteistyötä tulisi kehittää, mutta luototuspäätöksiä ei esteellisyysmahdollisuuden vuoksi voi antaa talous- ja velkaneuvojille.

kävi läpi kunnan
virallisen talous- ja
velkaneuvontaprosessin

sai päätöksen ilman
talous- ja
velkaneuvontaprosessia

13. Kuinka monta sosiaalisen luototuksen päätöstä kuntanne teki vuonna 2013?

Määritelmä. Lain mukaan takaisin perinnän syynä voivat olla olennainen maksun viivästys tai sopimusrikkomus. Kysymys koskee koko luottoa (tai jäännössaataavaa), ei yksittäisiä maksueriä.

Kpl

Myönnettyjä
luottoja

Hylättyjä
hakemuksia

Takaisin
perittyjä
luottoja

14. Oliko kunnassanne määritelty sosiaaliselle luotolle enimmäismäärä henkilöä/kotitaloutta kohden vuonna 2013?

Euroa

Kyllä,
henkilöä
kohden

Kyllä,
kotitaloutta
kohden

Ei

15. Oliko kunnassanne määritelty sosiaaliselle luotolle kiinteä takaisinmaksuaika?

Vuotta

Kyllä:

Ei,

vaihtelee _____

välillä:

16. Mitkä olivat myönnettyjen sosiaalisten luottojen yleisimmät syyt/myöntämiskohteet kunnassanne? Valitse kolme yleisintä.

- ☐ Opintolainan sijasta, kun hakija ei voi saada valtiontakausta ja opintolainaa
- ☐ Henkilön tai kotitalouden talouden hallintaan saattaminen
- ☐ Kulutusluottovelat
- ☐ Ulosottovelat
- ☐ Asumisen turvaaminen tai hädän estäminen
- ☐ Kodin hankinnat
- ☐ Kuntoutumisen edistäminen
- ☐ Työllistymisen edistäminen
- ☐ Sosiaalisen kriisin ylittäminen
- ☐ Jokin muu, mikä _____

17. Paljonko kunnallenne aiheutui luottotappiota sosiaalisesta luototuksesta vuonna 2013?

Euroa

Luottotappioita
2013

18. Lisätietoja

Laatuseloste

Kuntakysely vuoden 2013 tiedoista – sosiaalinen luototus

Tilastotietojen relevanssi

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kerää kolmen vuoden välein kunnilta Tilastokeskuksen kuntien ja kuntayhtymien talous ja toimintatilaston tietoja täydentäviä tietoja kuntien toiminnasta ikääntyneiden, vammaisten, lasten päivähoidon, sosiaalisen luototuksen ja kuntouttavan työtoiminnan palveluissa. Kyselyssä on kysymyksiä uudenlaisista palveluista sekä asioista, joista tarvitaan säännöllistä tietoa, mutta joita ei ole mahdollista liittää jatkuvaan tilastotiedonkeruuseen.

Tiedoille on käyttöä esimerkiksi päätöksenteossa ja suunnittelussa. Tietojen keruu perustuu Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tilastotoimesta annettuun lakiin (409/2001).

Menetelmäkuvaus

Kysely toteutettiin sähköisenä kyselynä. Kunnille lähetettiin sähköpostitse linkit eri palveluita koskevien osioiden sähköisille kyselylomakkeille. Tiedot pyydettiin toimittamaan kunnittain, vaikka koko sosiaali- ja terveystoimi olisi annettu toisen kunnan tai kuntayhtymän hoidettavaksi. Kuntiin, jotka eivät olleet vastanneet kaikkiin osioihin määräaikaan mennessä, lähetettiin kysely uudestaan sähköpostitse. Lisäksi tietoja karhuttiin sähköpostimuistutuksien jälkeen tarkennetuilla sähköpostiviesteillä ja puhelimitse. Tilastot perustuvat THL:ään 15.5.2014 mennessä saatuihin vastauksiin.

Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

Sosiaalista luototusta koskevaan osioon vuonna 2013 vastasi 280 kunta eli kunnista vastasi 87,5 prosenttia (71,6 prosenttia vuonna 2010). Vuonna 2007 sosiaalista luototusta koskeneeseen kyselyn osaan vastasi 86,3 prosenttia kunnista. Vuonna 2013 vastanneissa kunnissa oli 96,4 prosenttia maan väestöstä (85,9 prosenttia vuonna 2010). Kokonaan vastaamatta jätti 40 kuntaa.

Vuonna 2013 sosiaalinen luototus oli aktiivisesti käytössä 29 kunnassa, joista kolmessa kunnassa ei myönnetty seurantavuonna lainkaan luottoja. Sosiaalisen luototuksen kuntia olivat: Alavus, Askola, Espoo, Eura, Helsinki, Hyvinkää, Hämeenlinna, Ilomantsi, Imatra, Jyväskylä, Järvenpää, Kemi, Kemijärvi, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Luumäki, Mikkeli, Oulu, Pori, Pudasjärvi, Rauma, Riihimäki, Rovaniemi, Salo, Taivalkoski, Tuusula ja Vantaa.

Kahdessa näissä kunnissa tehtiin vain kielteisiä luottopäätöksiä (1–5 kpl) ja yhdessä kunnassa luototus oli kuntaliitoksen vuoksi väliaikaisesti poissa käytöstä, mitä kompensoitiin lisääntyneellä täydentävän toimeentulotuen käytöllä. Lisäksi viidessä kunnassa oli periaatteessa käytössä sosiaalinen luototus osana kuntayhtymän toimintaa, mutta luototukseen varattu rahoitus taseessa oli hyvin pieni (max 1000 €), luototusta ei ollut myönnetty eikä asiantilasta ollut annettu mitään selvitystä. Näitä kuntia ei luettu mukaan sosiaalisen luototuksen kannalta aktiivisiin kuntiin. Kaksi sosiaalisen luototuksen kuntaa (Oulu ja Helsinki) ei kyennyt tuottamaan tietoja sosiaalisen luototuksen asiakkaiden kotitaloustyyppiä tai pääasiallista elämäntilannetta koskien ja yksi kunta (Helsinki) ei kyennyt tuottamaan lainkaan tietoa asiakkaista ikäryhmittäin tai sukupuolittain. Helsingissä myönnettiin 40 prosenttia koko maan sosiaalisista luotoista ja näistä kolme neljästä opiskelijoille, mikä saattaa vääristää koko maan tuloksia. Kaikkiaan 10 kunnassa ei raportoitu takaisin tietoja takaisin perityistä luotoista.

Kyselyn tulokset ovat suuntaa antavia, koska kyselyssä kysytään tietoja uusista palveluista ja palveluista, joista ei ole olemassa säännöllistä tiedonkeruuta. Kysyttyjä tietoja ei välttämättä saada poimittua kuntien käyttämistä tietojärjestelmistä, mistä johtuen osa kunnista on vastannut arvion perusteella. Lisäksi on huomioitava, että kyselyn kohteena olevista asioista käytettävät käsitteet eivät kaikki ole vielä vakiintuneet, mikä voi vaikuttaa siihen, että vastaajat ymmärtävät kysymykset eri tavoin.

Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Kuntakysely on THL:n joka kolmas vuosi tuottama tilastoraportti.

Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

THL (aiemmin Stakes) on kerännyt kuntakyselyn tiedot vuonna 2007 ja 2010. Kuntakyselyn tietosisältö muuttui vuonna 2010 joidenkin kysymysten osalta. Näin ollen vuosien 2007 ja 2010 kyselyjen tulokset eivät ole kaikkien kysymyksien osalta vertailukelpoisia. Lisäksi vastauskato voi vaikuttaa tietojen vertailukelpoisuuteen.

Vuonna 2010 tietosisältö muuttui seuraavien kysymysten osalta:

- Vuoden 2010 kyselyyn lisättiin uutena kysymys hylättyjen luottohakemusten lukumäärästä.
- Myönnettyjen luottojen syyvaihtoehdoiksi lisättiin:
"Opintolainan sijasta, kun hakija ei voi saada valtiontakausta ja opintolainaa"
"Velkajärjestelyn osana"
- Poistettiin kysymys kunnan saamista korkotuloista

Vuonna 2013 kyselyyn liitettiin kysymys sosiaalisen luototuksen ja kunnan talous- ja velkaneuvontaprosessien yhteydestä. Samalla poistettiin luottojen syyvaihtoehdosta "velkajärjestelyjen osana", koska lain mukaan sosiaalista luototusta ei voi käyttää velkajärjestelyjen osana.

Tietojen saatavuus ja selkeys

Keskeiset tulokset kootaan tilastoraporttiin, joka julkaistaan THL:n internet-sivulla osoitteessa <http://www.thl.fi/fi/tilastot/tilastot-aiheittain/aikuisten-sosiaalipalvelut/tilastokysely-kuntiin/sosiaalinen-luototus>

Social kreditgivning 2013 – Delrapport om kommunenkäten

27.6.2014

En kommun kan enligt lagen om social kreditgivning bevilja social kredit till en person som på grund av små inkomster och tillgångar inte på något annat sätt kan få kredit på rimliga villkor, men som har förmåga att klara av återbetalningen av krediten.

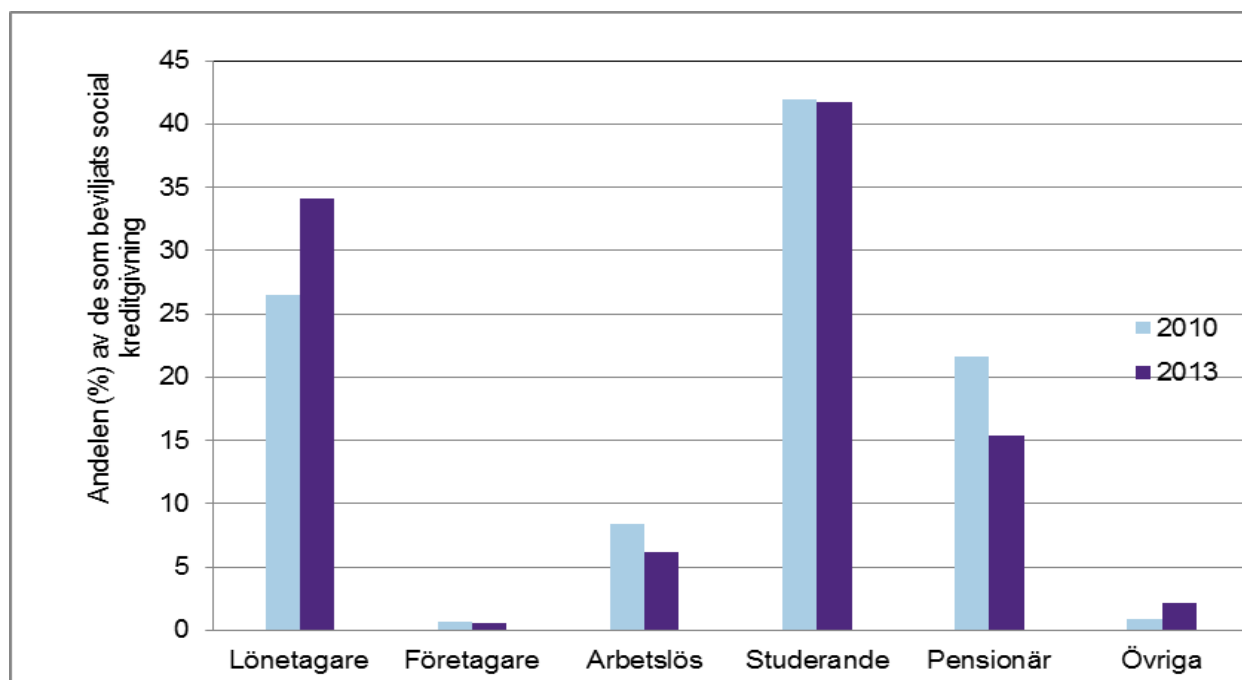
Av de 280 kommuner som 2013 besvarade enkäten tillämpades social kreditgivning i 29 kommuner och sådan var möjlig eller planerades i 17 kommuner. År 2010 tillämpades social kreditgivning i 23 kommuner och 2007 i 19 kommuner.

År 2013 beviljades sociala krediter sammanlagt till 1 053 personer (år 2010 till 780 personer och 2007 till 594 personer).

Storleken på de år 2013 beviljade krediterna uppgick till i genomsnitt cirka 3 500 euro, medan det genomsnittliga kreditbeloppet 2010 var 4 000 euro (4 300 euro enligt penningvärdet 2013).

Av de som fick sociala krediter var 40 procent studerande, en tredjedel löntagare och en fjärdedel pensionärer. De vanligaste orsakerna till att kredit beviljades var konsumtionskredit- och utsökningsskulder samt att få den personliga ekonomin under kontroll.

Diagram 1. Den socioekonomiska ställningen hos klienter som beviljats social kreditgivning 2010–2013



Datainsamling och svarsbortfall

Uppgifter om den sociala kreditgivningen ingår inte i den årliga insamlingen av statistiska uppgifter. I kommunernas och samkommunernas ekonomi- och verksamhetsstatistik insamlas rikligt med information om socialtjänsterna. Vid sidan av denna och övrig årlig datainsamling behövs dessutom uppgifter om bl.a. nya tjänster och om sådant, som det inte är meningsfullt att inbegripa i den årliga datainsamlingen. Därför samlar Institutet för hälsa och välfärd (THL) med tre års mellanrum i fråga om socialtjänsterna in sådan information om kommunernas verksamhet som kompletterar verksamhetsstatistiken. Information samlas in om tjänster för personer med funktionshinder, barnomsorgen, social kreditgivning och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Syftet med den sociala kreditgivningen är att förebygga ekonomisk utslagning och överskuldsättning samt att främja individens förmåga att klara sig på egen hand. En kommun kan bevilja social kredit till en person som på grund av små inkomster och tillgångar inte kan få kredit på rimliga villkor. Kommunen kan ordna social kreditgivning i den omfattning den beslutar, och det är fråga om en för kommunen frivillig uppgift. Lagen om social kreditgivning har varit i kraft sedan 2003.

Enkäten genomfördes som en elektronisk rundfråga till samtliga kommuner. Avsnittet om social kreditgivning besvarades av 280 kommuner, som omfattade 96,4 procent av landets befolkning. Avsnittet lämnades helt och hållet obesvarat av 40 kommuner. Totalt tillämpades social kreditgivning i 29 kommuner, i vilka bodde 44 procent av hela landets befolkning.

Kredittagare och skäl till att social kredit beviljades

År 2013 beviljades sociala krediter sammanlagt till 1 053 personer (år 2010 till 780 personer och 2007 till 594 personer). Av de personer som beviljats social kreditgivning fick 80 procent ett beslut utan att genomgå en process med ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. Olika kommuner betonar denna process på olika sätt: vissa kartlägger en skuldsanering av krediterna genom ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning, trots att rådgivarna inte har rätt att fatta beslut i frågor som gäller social kreditgivning, andra betonade rådgivningskompetensen i enheten för socialkreditgivning. I enkäten rapporterades 349 avslag på ansökan om kredit (334 avslag år 2010) och antalet återindrivna krediter var 165 under året.

31.12.2013 ingick i de svarande kommunernas balansräkningar 8,640 miljoner euro i sociala krediter, medan motsvarande summa 2010 var 8,024 miljoner euro (8,661 milj. euro enligt penningvärdet 2013). Av dessa svarade de år 2013 beviljade krediterna för 3,654 miljoner, medan motsvarande belopp 2010 var 3,118 miljoner euro (3,365 miljoner euro enligt penningvärdet 2013). Under året förorsakades kommunerna kreditförluster för cirka en procent av de krediter som beviljats.

Av de män som fick sociala krediter var 60 procent ensamboende, medan motsvarande andel för kvinnorna var 45 procent. Av kvinnorna var 20 procent ensamförsörjare. I synnerhet för kvinnornas del kan bristerna i uppgifterna om könsfördelningen för den sociala kreditgivningen i Helsingfors bland studerande klienter förvränga resultatet. (Bilagetabeller 2. och 3.)

Enligt svaren var av dem som fick social kredit under 2013 cirka 40 procent studerande, en tredjedel löntagare och en fjärdedel pensionärer. Jämfört med 2010 har andelen löntagare ökat och andelen pensionärer minskat med över fem procentenheter. (Bilagetabell 4.)

Kommunerna ombads välja de tre vanligaste orsakerna till att social kredit beviljades och enligt resultaten var de klart vanligaste orsakerna konsumtionskredit- och utsökningsskulder och att få den personliga ekonomin under kontroll. Fördelningen har inte förändrats sedan 2007. Det stora antalet studerande som i Helsingfors beviljas sociala krediter beror sannolikt på det att den relativa andelen av de som beviljas krediter, vilka exempelvis på grund av sina betalningsanmärkningar

inte för finansieringen av sina studier kan få studielån med statsborgen, är större än vad denna statistik antyder. (Bilagetabell 5.)

Gränser för och återbetalning av sociala krediter

I många kommuner finns för krediten ett fast maximibelopp, som per person är 2 000–15 000 euro (medianen bland svaren var 5 000 euro). Maximibeloppet per hushåll var 3 000–15 000 euro.

Två kommuner hade en fast återbetalningstid (5 år). I de övriga kommunerna varierade återbetalningstiden från tre månader till fem år, och var maximalt 5 år.

Begrepp och definitioner

Social kreditgivning

En kommun kan bevilja social kredit till en person som på grund av små inkomster och tillgångar inte på något annat sätt kan få kredit på rimliga villkor och som har förmåga att klara av återbetalningen av krediten.

Syftet med den sociala kreditgivningen är att förebygga ekonomisk utslagning och överskuldsättning samt att främja individens förmåga att klara sig på egen hand. Kommunen kan ordna social kreditgivning i den omfattning den beslutar. (Lagen om social kreditgivning 1133/2002)

Sociala krediter kan beviljas till exempel för

- sanering av ekonomin
- avbrytande av skuldspiral
- anskaffningar till hemmet
- rehabilitering
- främjande av sysselsättning
- trygghet av boendet
- övervinnande av en social kris.

För social kredit kan en rimlig årlig ränta uppbäras.

Kommunen är skyldig att vid behov ordna ekonomisk rådgivning och handledning till den som ansöker om och får social kredit. Ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning hör emellertid inte till socialvården.

Innan social kredit beviljas ska man utreda sökandens rätt till utkomststöd enligt lagen om utkomststöd ([1412/1997](#)). En persons rätt att få utkomststöd kan inte begränsas eller stödbeloppet sänkas med hänvisning till att han eller hon skulle ha möjlighet att få social kredit.

Med hänvisning till den paragraf som gäller utkomststöd gav biträdande justitieombudsman ett beslut 31.12.2013, enligt vilken praxisen för sociala krediter för studerande i vissa kommuner kunde förbättras såtillvida att studerande borde informeras tillräckligt om att sociala krediter inte är primära i förhållande till utkomststödet och därför kan s.k. studiesociala krediter (som hör till tillämpningsområdet för lagen om social kreditgivning) som beviljats till studerande inte beaktas som inkomst vid beviljandet av utkomststöd på samma sätt som studielån enligt lagen om studiestöd.

Symboler i tabellerna:

(-) Inga fall

Bilagetabeller

Bilagetabell 1. Tillämpning av social kreditgivning i kommunerna 2013 och 2010

| | Kommuner | |
|--------------------------------|----------|------|
| | 2013 | 2010 |
| Ja | 29* | 23 |
| Nej | 223 | 208 |
| Nej, kommer/planeras | 12 | 8 |
| Inget behov | 11 | 6 |
| Kommuner som svarat på enkäten | 29 | |
| Kommuner som svarade, totalt | 280 | 245 |
| Kommuner som inte svarade | 40 | 97 |

*= Dessutom var social kreditgivning möjlig i fem kommuner, men tillämpades inte 2013

Bilagetabell 2. Beviljade sociala krediter enligt kredittagarens ålder och kön 2013 och 2010

| | 2013* | | | 2010** | | |
|--------------------------------|-------|---------|------------|--------|---------|------------|
| | Män | Kvinnor | Sammanlagt | Män | Kvinnor | Sammanlagt |
| 18–24 år | 52 | 52 | 104 | 193 | 209 | 402 |
| 25–34 år | 74 | 109 | 183 | | | |
| 35–44 år | 65 | 69 | 134 | 50 | 55 | 105 |
| 45–54 år | 49 | 63 | 112 | 44 | 79 | 123 |
| 55 år eller äldre | 64 | 85 | 149 | 64 | 71 | 135 |
| Studerande i Helsingfors 2013 | | | 371 | | | |
| Sammanlagt | 304 | 378 | 1 053 | 366 | 414 | 765 |
| | 2013 | | 2013 | 2010 | | |
| Kommuner som svarat på enkäten | 28 | | 29 | | | |
| Kommuner som svarade, totalt | 280 | | | 245 | | |
| Kommuner som inte svarade | 40 | | | 97 | | |

*= För 2013 saknas uppgifter om studerandenas ålder och kön i Helsingfors

** = År 2010 användes klassindelningen 18–34 år

Bilagetabell 3. Beviljade sociala krediter enligt kredittagarens typ av hushåll och kön 2013 och 2010

| | 2013* | | | 2010 | | |
|--|-------|---------|------------|------|---------|------------|
| | Män | Kvinnor | Sammanlagt | Män | Kvinnor | Sammanlagt |
| Ensamboende | 164 | 153 | 317 | 242 | 233 | 475 |
| Äkta par/sambopar, inga minderåriga barn | 44 | 47 | 91 | 40 | 31 | 71 |
| Äkta par/sambopar, minderåriga barn | 37 | 50 | 87 | 39 | 28 | 67 |
| Ensamförsörjare | 11 | 68 | 79 | 11 | 116 | 127 |
| Övriga | 20 | 15 | 35 | 5 | 2 | 7 |
| | 276 | 333 | 609 | 337 | 410 | 747 |
| | 2013 | | | 2010 | | |
| Kommuner som svarat på enkäten | 28 | | | | | |
| Kommuner som svarade, totalt | 280 | | | 245 | | |
| Kommuner som inte svarade | 40 | | | 97 | | |

*= För 2013 saknas uppgifter specificerade enligt kön om studerandena i Helsingfors

Bilagetabell 4. Beviljade sociala krediter enligt kredittagarens socioekonomiska livssituation och kön 2013 och 2010

| | 2013* | | 2013 Sammanlagt** | 2010 | |
|--------------------------------|-------|---------|----------------------|------|---------|
| | Män | Kvinnor | | Män | Kvinnor |
| Löntagare | 154 | 179 | 333 | 66 | 105 |
| Företagare | 2 | 3 | 5 | 1 | 3 |
| Arbetslös | 31 | 29 | 60 | 22 | 32 |
| Studerande | 15 | 21 | 407 | 134 | 137 |
| Pensionär | 68 | 82 | 150 | 64 | 76 |
| Övriga | 2 | 19 | 21 | 3 | 3 |
| Sammanlagt | 272 | 333 | 976 | 290 | 356 |
| | 2013 | | 2013 | 2010 | |
| Kommuner som svarat på enkäten | 27 | | 28 | | |
| Kommuner som svarade, totalt | 280 | | | 245 | |
| Kommuner som inte svarade | 40 | | | 97 | |

*= För 2013 saknas uppgifter specificerade enligt kön om studerandena i Helsingfors

** = Inklusive uppgifter om studerande i Helsingfors 2013

Bilagetabell 5. De tre vanligaste orsakerna/grunderna för beviljade sociala krediter 2013 och 2010

| | 2013 | 2010 |
|--|---|------|
| | (antal kommuner som nämnt alternativet) | |
| I stället för studielån när sökanden inte kan få | | |
| statsborgen och studielån | 3 | 4 |
| Som ett led i skuldsanering* | | - |
| Att få den personliga ekonomin/hushållets ekonomi under kontroll | 18 | 14 |
| Konsumtionskreditskulder | 21 | 15 |
| Utsökningsskulder | 19 | 13 |
| Trygga boende/förhindra vräkning | 9 | 5 |
| Inköp till hemmet | 2 | 3 |
| Främjande av rehabilitering | - | - |

| | | |
|--------------------------------|------|------|
| Främjande av sysselsättning | 4 | 3 |
| Klara av en social kris | - | 2 |
| Annat, vad? | 4 | - |
| | 2013 | 2010 |
| Kommuner som svarat på enkäten | 29 | |
| Kommuner som svarade, totalt | 280 | 245 |
| Kommuner som inte svarade | 40 | 97 |

*= strukits, eftersom skuldsanering inte direkt kan vara orsak till social kreditgivning

Statistikenkät i kommunerna 2013 – Avsnitt II: Social kreditgivning

Statistikenkät i kommunerna 2013

Social- och hälsovårdsministeriet, Finlands Kommunförbund och Institutet för hälsa och välfärd (THL) har tillsammans utarbetat en statistikenkät som genomförs vart tredje år i kommunerna. Den kompletterar verksamhetsdelen i Statistikcentralens statistik över kommunernas ekonomi och verksamhet, och dess ämnesområden är tjänster för äldre personer och funktionshindrade, social kreditgivning, barndagvård och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Samma utredning har tidigare gjorts gällande åren 2007 och 2010.

Uppgifter om tjänster för äldre insamlas inte för år 2013, eftersom en uppföljningsenkät om lagen om äldreomsorg genomfördes våren 2013.

Enkäten omfattar fyra ämnesområden. Dessa frågor gäller ämnesområde 2, dvs. ordnandet av social kreditgivning i er kommun år 2013. De övriga ämnesområdena är

- tjänster för funktionshindrade
- barnvård
- arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Enkäten gäller 2013 och därför tillämpas kommunindelningen för det året. Enkätuppgifterna ska alltså inlämnas kommunvis, även i sådana fall där hela social- och hälsovården har överförts på en annan kommun eller en samkommuns ansvar.

Du kan fritt bläddra bland enkätens innehåll och vid behov fylla i blanketten i etapper. Om du tycker att du inte är rätt person att besvara dessa frågor ber vi dig sända enkätlänken per e-post till den person i er kommun som är expert på området.

Enkäten ska besvaras senast **7.2.2014**.

Frågor som gäller detta avsnitt besvaras vid behov av Ari Virtanen, ari.virtanen@thl.fi, telefon 029 524 7378.

Insamlingen av uppgifterna bygger på 2 § i lagen om Institutet för hälsa och välfärd (668/2008) och statistiklagen (280/2004).

Päivi Hämäläinen
avdelningsdirektör

Nina Knappe
enhetschef

1. Kommun _____

2. Namn _____

3. Tjänstebenämning _____

4. Organisation _____

5. E-post _____

6. Telefon _____

7. Tillämpade kommunen social kreditgivning 2013

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Nej, på kommande/planeras
- ☐ Inget behov

8. Hur stort var det totala beloppet för social kreditgivning (kapital) i kommunen 31.12.2013 (enligt kommunens balansräkning) och hur mycket av det var krediter som beviljades 2013

Euro

Totalt
belopp _____

av
vilket
beviljats _____
2013

9. Hur många personer beviljades social kredit 2013 (om flera personer i hushållet beviljats, räknas de åtskilda)

| | Män | Kvinnor |
|----------------|----------------------|----------------------|
| 18–24 år | <input type="text"/> | <input type="text"/> |
| 25–34 år | <input type="text"/> | <input type="text"/> |
| 35–44 år | <input type="text"/> | <input type="text"/> |
| 45–54 år | <input type="text"/> | <input type="text"/> |
| 55 år och över | <input type="text"/> | <input type="text"/> |
| Sammanlagt | <input type="text"/> | <input type="text"/> |

10. I vilken typ av hushåll bodde dessa personer?

| | Män | Kvinnor |
|--|----------------------|----------------------|
| Ensamboende | <input type="text"/> | <input type="text"/> |
| Äkta par/sambopar, inga minderåriga barn | <input type="text"/> | <input type="text"/> |
| Äkta par/sambopar, minderåriga barn | <input type="text"/> | <input type="text"/> |
| Ensamförsörjare | <input type="text"/> | <input type="text"/> |
| Annan | <input type="text"/> | <input type="text"/> |
| Sammanlagt | <input type="text"/> | <input type="text"/> |

11. Vilken var dessa personers huvudsakliga livssituation?

| | Män | Kvinnor |
|------------|----------------------|----------------------|
| Löntagare | <input type="text"/> | <input type="text"/> |
| Företagare | <input type="text"/> | <input type="text"/> |
| Arbetslös | <input type="text"/> | <input type="text"/> |
| Studerande | <input type="text"/> | <input type="text"/> |
| Pensionär | <input type="text"/> | <input type="text"/> |
| Annan | <input type="text"/> | <input type="text"/> |
| Sammanlagt | <input type="text"/> | <input type="text"/> |

12. Hur många av de personer som beviljades social kredit

Definition: Enligt motiveringspromemorian (RP 142/2002) till lagen om social kreditgivning (1133/2002) bör samarbetet mellan socialarbetarna och ekonomi- och skuldrådgivarna utvecklas, men på grund av risken för jäv kan rätten att besluta om sociala krediter inte överföras på ekonomi- och skuldrådgivarna.

gick igenom
kommunens officiella
ekonomi- och
skuldrådgivningsprocess

fick beslutet utan att ha
gått igenom en
ekonomi- och
skuldrådgivningsprocess

13. Hur många beslut om social kreditgivning fattade kommunen år 2013?

Definition: Orsaker till återkrav kan enligt lagen vara en väsentlig fördröjning i betalningen eller avtalsbrott. Här avses hela krediten (eller restfordran), inga enskilda betalningsposter.

st.

Beviljade
krediter

Avslagna
krediter

Återkrävda
krediter

14. Hade kommunen fastställt ett maximibelopp för social kredit per person och hushåll 2013?

Euro

Ja, per
person

Ja, per
hushåll

Nej

15. Hade kommunen en fast återbetalningstid för sociala krediter?

År

Ja: _____

Nej,
den
varierar _____
mellan:

16. Vilka var de vanligaste orsakerna och ändamålen för de beviljade krediterna i kommunen? Välj de tre vanligaste

- ☐ I stället för studielån när sökanden inte kan få statsborgen och studielån
- ☐ Att få den personliga ekonomin/hushållets ekonomi under kontroll
- ☐ Konsumtionskreditskulder
- ☐ Utsökningsskulder
- ☐ Trygga boende/förhindra vräkning
- ☐ Inköp till hemmet
- ☐ Främjande av rehabilitering
- ☐ Främjande av sysselsättning
- ☐ Klara av en social kris
- ☐ Annat, vad? _____

17. Hur stor var kommunens kreditförlust till följd av social kreditgivning 2013?

Euro

Kreditförlust
2013 _____

18. Övriga upplysningar

Kvalitetsbeskrivning

Kommunenkät om uppgifterna 2013 – social kreditgivning

Statistikuppgifternas relevans

Institutet för hälsa och välfärd (THL) samlar vart tredje år in kommunal information som kompletterar Statistikcentralens statistik över kommunernas och samkommunernas ekonomi och verksamhet. Uppgifterna gäller tjänsterna för äldre och funktionshindrade personer, barndagvården, den sociala kreditgivningen och arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte. Enkäten innehåller frågor om nya tjänster och omständigheter som man regelbundet behöver sådan information om och som inte går att samla in vid den fortlöpande insamlingen av statistikdata.

Informationen behövs för bland annat planeringen och beslutsfattandet. Insamlingen av uppgifter grundar sig på lagen om statistikväsendet vid forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (409/2001).

Metodbeskrivning

Enkäten genomfördes elektroniskt. Kommunerna tillsändes per e-post länkar till elektroniska frågeformulär om tjänsterna inom olika tjänster. Uppgifterna begärdes enligt kommun, även om hela social- och hälsovårdsväsendet skulle ha lagts ut på en annan kommun eller samkommun. De kommuner som inte hade besvarat alla avsnitt inom utsatt tid fick enkäten på nytt per e-post. Dessutom fick kommunerna efter påminnelse per e-post också preciserade påminnelser med e-post och per telefon. Statistiken baserar sig på de svar THL mottagit senast 15.5.2014.

Uppgifternas riktighet och exakthet

Avsnittet om social kreditgivning besvarades 2013 av 280 kommuner, dvs. 87,5 procent av samtliga kommuner (71,6 procent 2010). År 2007 besvarades avsnittet om social kreditgivning av 86,3 procent av kommunerna. De kommuner som svarade 2013 omfattade 96,4 % av landets befolkning (85,9 procent 2010). Avsnittet lämnades helt och hållet obesvarat av 40 kommuner.

År 2013 tillämpades social kreditgivning aktivt i 29 kommuner, varav tre kommuner under uppföljningsåret inte alls beviljade krediter. Kommuner med social kreditgivning var: Alavo, Askola, Björneborg, Esbo, Eura, Helsingfors, Hyvinge, Ilomants, Imatra, Jyväskylä, Kemi, Kemijärvi, Kouvola, Kuopio, Lahtis, Luumäki, Pudasjärvi, Raumo, Riihimäki, Rovaniemi, Salo, S:t Michel, Taivalkoski, Tavastehus, Träskända, Tusby, Uleåborg, Vanda och Villmanstrand.

I två av dessa kommuner fattades enbart negativa kreditbeslut (1–5 st) och en kommun beviljade tillfälligt inga krediter på grund av en kommunsammanslagning, vilket kompenseras med ett ökat kompletterande utkomststöd. Dessutom tillämpade fem kommuner i princip social kreditgivning som en del av samkommunens verksamhet, men den summa som reserverats i budgeten var mycket liten (max 1 000 euro), kreditgivning hade inte beviljats och ingen redogörelse hade getts om sakförhållandet. Dessa kommuner har inte räknats med bland de kommuner som är aktiva inom social kreditgivning. Två kommuner med social kreditgivning (Uleåborg och Helsingfors) kunde inte ifråga om social kreditgivning ge uppgifter om klienternas hushållstyp eller huvudsakliga livssituation och en kommun (Helsingfors) kunde inte över huvud taget ge uppgifter om klienterna enligt åldersgrupp eller kön. I Helsingfors beviljades 40 procent av hela landets sociala krediter och av dessa beviljades tre fjärdedelar till studerande, vilket kan förvränga resultaten för hela landet. I totalt tio kommuner rapporterades inte uppgifter om krediter som återkrävts.

Enkätresultaten är approximativa, eftersom i enkäten efterfrågas uppgifter om nya tjänster och om tjänster för vilka inte samlas in information regelbundet. De efterfrågade uppgifterna kan nödvändigtvis inte plockas ur kommunernas datasystem, varför en del kommuner har svarat utifrån en uppskattning. Man bör därtill beakta att vissa begrepp i anslutning till objekten fortfarande är oetablerade vilket kan ha lett till olika tolkningar.

Uppgifternas aktualitet och rättidighet

Kommunenkenkäten är en statistikrapport som Institutet för hälsa och välfärd sammanställer vart tredje år.

Statistikens enhetlighet och jämförbarhet

Institutet för hälsa och välfärd (tidigare Stakes) har samlat in uppgifterna i kommunenkenkäten 2007 och 2010. Uppgiftsinnehållet i vissa frågor i kommunenkenkäten ändrades 2010. Därför är enkätresultaten för vissa frågor 2007 respektive 2010 inte jämförbara. Dessutom kan svarsbortfallet påverka uppgifternas jämförbarhet.

Datainnehållet ändrades för följande frågor del 2010:

- I enkäten 2010 tillades som ny fråga frågan om antalet avslagna kreditansökningar.
- Som orsak till beviljandet av krediter tillades följande alternativ:
 - "I stället för studielån när sökanden inte kan få statsborgen och studielån"
 - "Som ett led i skuldsanering"
- Frågan om kommunens ränteintäkter ströks.

År 2013 fogades till enkäten en fråga om sambandet mellan social kreditgivning och processerna med ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning i kommunen. Samtidigt ströks alternativet "som ett led i skuldsanering" som orsak till krediter, eftersom enligt lagen kan social kreditgivning inte användas som ett led i skuldsanering.

Tillgången till uppgifterna och deras tydlighet

De viktigaste resultaten sammanställs i en statistikrapport, som publiceras på THL:s webbsidor på adressen <http://www.thl.fi/sv/web/thlfi-sv/statistik/statistik-efter-amne/social-service-for-yuxna/statistikenkat-till-kommunerna/social-kreditgivning>